

Open Ruimte Benut
–
Actualisering van de
Cultuurvisie 2012–2022 – Open Ruimte

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Cultuurvisie Open Ruimte	6
	□ <i>Cultuurnota 2013–2016</i>	6
	□ <i>De stad als podium</i>	8
	□ <i>De stad als creatieve ruimte</i>	8
	□ <i>De stad als leeromgeving</i>	9
3.	Accenten	10
	□ <i>Vernieuwing en talent</i>	10
	□ <i>Verbinding culturele, ruimtelijke en economische ontwikkeling</i>	10
	□ <i>Culturele manifestaties</i>	10
	□ <i>Cultuurpromotie en internationalisering</i>	11
	□ <i>Ondernemerschap</i>	12
4.	Budgettair kader	15
5.	Een nieuwe periode voor ons	16
	Bijlage 1: juryrapport over bidbook Utrecht	18

1. Inleiding

Op 30 november 2012 werd duidelijk dat de ambitie Culturele Hoofdstad 2018 voor de stad Utrecht voorbij was. In opdracht van het kabinet oordeelde de breed samengestelde jury dat in de preselectie van de vijf gekandideerde steden Den Haag en Utrecht afvielen, en dat Eindhoven, Leeuwarden en Maastricht doorgingen naar de volgende ronde waaruit aan het eind van dit jaar een Nederlandse Culturele Hoofdstad 2018 wordt aangewezen. Naar aanleiding van dit besluit schrijven wij deze actualisering van onze Cultuurvisie 2012–2022: Open Ruimte.

Reeds in 2001 werd de wens van Culturele Hoofdstad geformuleerd. Toen nog met de gedachte dat 2013 het beoogde jaar zou zijn, maar door toetreding van Oost-Europese lidstaten schoof de beurt van Nederland om een culturele hoofdstad te leveren door naar 2018. In nauwe samenwerking met de provincie werd vervolgens een route bepaald. De strategische keuze zou een belangrijke bijdrage leveren aan het culturele klimaat in de stad en aan de versterking van de culturele infrastructuur, en daarmee ook de stedelijke kwaliteit in zijn geheel.

De bidbook-jury heeft waardering uitgesproken voor de inzending van alle vijf steden. De Utrechtse visie wordt fris en optimistisch genoemd, met een goede weergave van het geschetste programma, een degelijke verbinding naar maatschappelijke partijen in de stad en uitgewerkt wanneer het gaat om participatie. Een algemeen gemis wordt gevoeld in de kwaliteit van de artistieke visie die behoudend zou zijn en gebaande paden volgt. In de projecten komen de thema's 'vernieuwing' en 'verrassing' onvoldoende tot uitdrukking. Daarnaast is in sommige projecten de relevantie van de Europese dimensie niet helder. Zorg spreekt de commissie uit over het uitzicht op een goede oogst van de manifestatie na 2018. Ten slotte oordeelt de jury dat Utrecht veel projecten ook goed zou kunnen uitvoeren zonder de titel Culturele Hoofdstad: de urgentie voor de nominatie wordt gemist.

De verloren race om 2018 betekent onmiskenbaar een gevoelig verlies. Het Utrechtse bidbook "Trust the future, create your city" bevatte een inhoudelijke visie op stad en regio, met een bijbehorend financieel kader van € 65 mln vanaf het moment van nominatie tot en met de manifestatie in 2018. Stad en provincie zouden extra gelden vrijmaken, van Europa, rijk en fondsen waren bijdragen te verwachten en internationale ervaring wees op aanzienlijke kansen van sponsorgeld. Grosso modo komt door het mislopen van Culturele Hoofdstad specifiek voor de stad een budget van ongeveer € 32,5 mln niet tot realisering voor de culturele projecten uit het bidbook. Dit betekent dat een groot deel van de projecten uit het bidbook niet of in mindere mate kunnen worden uitgevoerd.

Het is goed om te beseffen wat in feite in het Utrechtse bidbook voorlag ter beoordeling van de jury. In november 2011 is de nota "Cultuurvisie 2012–2022 Open Ruimte" met uw instemming vastgesteld. In deze cultuurvisie, evenals in die daarvoor, werd de route naar 2018 als een drietrapsraket beschreven. Op basis van een stevig cultuurconvenant, waarin vierjarige afspraken met Rijk, provincie en fondsen over de subsidiering van onze culturele infrastructuur worden gemaakt, zouden we in 2013 de Vrede van Utrecht vieren in opmaat naar Culturele Hoofdstad 2018.

Cultuurvisie 2012–2022 – Open ruimte



Terugkijkend constateren wij dat de impulsen in lijn hiermee aanmerkelijk zijn geweest. De cultuurconvenanten vanaf 2001 tot en met de huidige periode zijn zowel beleidsinhoudelijk als financieel voor de stedelijke cultuur zeer succesvol gebleken. De flinke inzet van de stad werd steeds beloond door andere partijen en het perspectief van de manifestaties Vrede van Utrecht en Culturele Hoofdstad toonde de ambitie van de stad.

Met de stevige culturele infrastructuur als basis vierten we dit jaar 300 jaar Vrede van Utrecht. Overkoepelend thema is 'The Art of Making Peace'. Hoogtepunten in het programma vormen drie periodes van drie weken. In de voorjaarsperiode, met het openingsspektakel "De slag om Vrede" op 13 april op het dak van de A2, stond de historie van oorlog en vrede centraal. De zomerperiode draait rond de thematiek van de Vreedzame Stad. Onder meer een participatief programma in alle wijken van de stad, de Roze Zaterdag en het Cross Culture Festival als voorprogramma voor het European Youth Olympic Festival maken hier deel van uit. Er wordt ingezet op de thema's participatie, wijknetwerken, talentontwikkeling, kansen in de stad, dialoog en wijkfestivals/manifestaties. Hierbij werkt de stichting Vrede van Utrecht samen met een verscheidenheid aan partners in de wijk – netwerken, makers, activiteiten, cultuurhuizen – met als doel de stad en haar bewoners te activeren. De Utrechtse musea bundelen de krachten in het programma "Welke vrede?". Hierin wordt het verhaal van de Vrede van Utrecht verteld door diverse tentoonstellingen in alle utrechtse musea, zoals de internationale tentoonstelling "In Vredesnaam" bij het Centraal Museum en "Sporen naar het front" bij het Spoorwegmuseum. In het najaar wordt Europa en de toekomst van het Utrechts erfgoed in Europees perspectief geagendeerd met onder andere het Festival Oude Muziek en Festival de Basis op Vliegbasis Soesterberg.

De derde stap van de drietrap, Culturele Hoofdstad, is nu weggevallen. Wij hebben samen met de provincie en de Vrede van Utrecht, die opdrachtnemer was in de opstelling van het boek, een visie geschetst op de stad, de samenleving, de ruimtelijke dimensie en kunst en cultuur. Uiteraard was de focus de culturele manifestatie in 2018, maar het project Culturele Hoofdstad diende op voorhand betrekking te hebben op diverse beleidssectoren en aspecten. Niet het Utrechtse 'kunstbeleid' als zodanig lag in de waagschaal, maar de brede aanpak van de ambitie in termen van Europese dimensie, projecten, ruimtelijk visie, stadsontwikkeling, organisatie en financiering. Dezelfde drietrap zat in het financiële kader. Waar de Cultuurvisie het gehele cultuurbeleid en cultuurbudget (€ 40 mln) op de middellange termijn betreft, beschrijft het bidbook een verbijzondering hiervan met een inzet van € 1,5 mln per jaar uit het stedelijke cultuurbudget.

De Cultuurvisie met de omvangrijke culturele infrastructuur, de stad van makers, de schets van wijkcultuur en participatie, had tot doel om in consistente lijn de stad van kennis en cultuur op een nog hoger plan te brengen. Aan die inzet wordt niets afgedaan, hoe spijtig het verlies van Culturele Hoofdstad ook is. Utrecht blijft recht doen aan de kwalificaties “stad van makers” en “stad van kennis en cultuur”.

Vanzelfsprekend hebben wij kennisgenomen van het oordeel van de jury en nemen dit ter harte. De aanbeveling van verrassing, vernieuwing en excellentie in het cultuurbeleid van de bidbook-jury is waardevol. Op basis hiervan willen wij, binnen de huidige kaders van het cultuurbeleid, sommige accenten anders leggen en waar mogelijk de voorwaarden voor initiatieven en voor cultureel ondernemen bevorderen.

In de volgende paragrafen lichten wij toe waar wij in lijn met onze Cultuurvisie 2012–2022 – Open Ruimte de komende periode op in blijven inzetten. Vervolgens geven wij – met de termen ‘vernieuwing’, ‘verrassing’ en ‘verruiming’ uit het juryrapport in gedachten – aan waar wij aanleiding en mogelijkheid zien voor bijsturing, stimulering en facilitering. Het doel blijft onverminderd om culturele makers, aanbieders en genietters in de komende jaren passend tegemoet te komen en te ondersteunen.

2. Cultuurvisie Open Ruimte

In de Cultuurvisie 2012–2022 schetsten wij onze inzet voor deze periode langs drie hoofdlijnen: 'de stad als podium', 'de stad als creatieve ruimte' en 'de stad als leeromgeving'. Belangrijke pijler hieronder vormt de cultuurnota. In cycli van vier jaar maken wij samen met het rijk, de provincie en landelijke fondsen in een convenant afspraken over de gezamenlijke subsidiering van onze culturele infrastructuur. Daarnaast ondersteunen wij aanvullend hierop culturele initiatieven met een lokaal karakter, bijvoorbeeld de wijkcultuurhuizen. Vanaf 2013 is de nieuwe cultuurnotaperiode 2013–2016 van start gegaan. Hieronder laten wij de cultuurnotaperiode 2013–2016 en de beleidslijnen 'stad als podium', 'stad als creatieve ruimte' en 'stad als leeromgeving' nog eens de revue passeren.

♦ *Cultuurnota 2013–2016*

In Open Ruimte kondigden we een wijziging van de subsidiesystematiek voor de cultuurnota aan. Waar in voorgaande periodes de inzet op instellingen met een landelijke uitstraling was gericht, konden in 2012 voor het eerst werden alle instellingen die in aanmerking wilden komen voor meerjarige subsidie meelopen in een integrale procedure. Naast 'artistieke kwaliteit' en 'cultureel ondernemerschap' was ook 'betekenis voor de stad' hierbij een belangrijk beoordelingscriterium. Met deze nieuwe systematiek heeft onze ad hoc Commissie Cultuurnota het gehele gesubsidieerde cultuurveld in de stad in oogschouw kunnen nemen en hier een afgewogen advies over kunnen formuleren.

Hoewel wij in deze collegeperiode de financiële inzet in de culturele sector op peil hebben gehouden – en zelfs voor specifieke onderdelen extra impulsen hebben gegeven – spelen bij de cultuurnota 2013–2016 de bezuinigingen bij andere overheden een rol. De financiële inzet van het Rijk en de provincie ten opzichte van de cultuurnotaperiode 2009–2012 is significant afgenomen. Ook de verwerving van eigen inkomsten uit recette, verkoop en sponsormiddelen is moeizamer door de economische conjunctuur. De structurele doorwerking hiervan zullen we merken in de cultuurnotaperiode 2013–2016.

Ondanks de aankondiging van deze bezuinigingen door medeoverheden hebben onze instellingen met overtuiging enthousiasmerende en innovatieve beleidsplannen voor een nieuwe cultuurnotaperiode geschreven, passend binnen het nieuwe subsidielandschap. Deze veerkracht werd ook landelijk gehonoreerd. Het Nederlands Film Festival, Het Filaal, De Utrechtse Spelen en BAK zijn weer opgenomen in de basisinfrastructuur van het Rijk. Het middenveld in de theatersector kreeg een krachtige impuls met de doorstroom van Utrechtse initiatieven naar meerjarige subsidiering en de komst van nieuwe gezelschappen naar de stad. Uit een fusie tussen Festival aan de Werf en Springdance ontstond het nieuwe festival SPRING, en de letterensector bundelde de krachten in Het Literatuurhuis – beiden ook gehonoreerd met een positief advies van de fondsen. De muzieksector is van oudsher sterk in Utrecht met initiatieven op zowel het gebied van oude als van nieuwe muziek, zoals Organisatie Oude Muziek en Gaudeamus, maar bijvoorbeeld ook de popsector is stevig verankerd in de stad. Opvallend is dat, ondanks de teruglopende budgetten bij alle medesubsidiënten de bijdrage van het Fonds Podiumkunsten in de cultuurnota 2013–2016 van dezelfde orde van grootte als in 2009–2012.

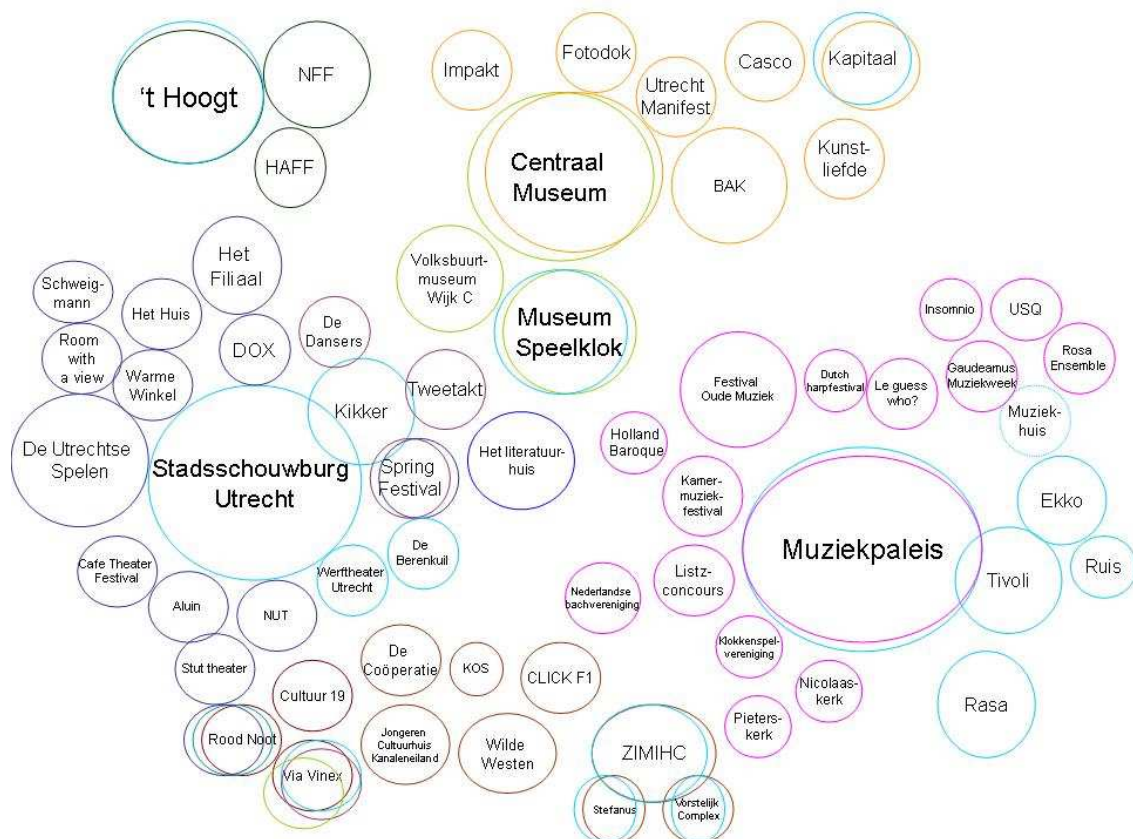
Onze adviescommissie onderkende ook de stevige lokale infrastructuur, zowel stadsbreed als in de diverse wijken. In diverse kunstdisciplines wordt de keten vervolledigd met lokale initiatieven. Daarnaast vormt "kunst en cultuur in de wijk" een bijzonder thema in de cultuurnota. Kunst en cultuur in de wijk draagt bij aan het herkennen en ontwikkelen van talent, cultuurparticipatie en –beoefening, ontmoeting en samenhang in de wijk, en bouwt mee aan maatschappelijke effecten als sociale cohesie en de ontwikkeling van burgerschap. Onze inspanningen op dit gebied de afgelopen jaren werden bestendigd door het advies van de Commissie Cultuurnota 2013–2016 om onder meer ZIMIHC Huis voor Amateurkunst, Jongerencultuurhuis Kanaleneiland, Kunstlicht op Straat, Rood|Noot, Cultuur19, Het Wilde Westen en Via Vinex op te nemen in de cultuurnota. Belangrijk onderdeel van de wijkgerichte inzet vormen onze wijkcultuurhuizen. ZIMIHC exploiteert

zowel het Vorstelijk Complex, samen met The Colour Kitchen en wijkwelzijnsorganisatie Portes, in Zuilen als de Stefanus in Overvecht. Bij het Vorstelijk Complex ligt het accent op amateurkunst en community art, en dan vooral op het gebied van presentatie. Steeds meer amateurverenigingen ontdekken het Vorstelijk Complex als een prachtige locatie om hun activiteiten in onder te brengen. Daarmee voldoet het complex aan een van de uitgangspunten waarom het gebouw is neergezet: het zichtbaar maken van amateurkunst uit de wijk, stad en regio in brede zin van het woord. In Cultuurhuis Stefanus programmeert ZIMIHC een vraaggericht, laagdrempelig en breed cultuurprogramma. Ook STUT Theater heeft de Stefanus als basis, en maakt theater met en voor bewoners.

Stichting Het Wilde Westen is al jaren actief in de wijk west. In 2014 zal multifunctionele voorziening 'Cereol' de deuren openen, waar het wijkcultuurhuis, scholen en de bibliotheek onderdeel van uitmaken. In het cultuurhuis zijn lesruimte en een uitvoeringszaal aanwezig. Naast producties richt Het Wilde Westen zich op cursusaanbod en cultuureducatie.

Stichting Jongeren Cultuurhuis Kanaleneiland heeft de afgelopen jaren aan de Peltlaan in Kanaleneiland een levendig wijkcultuurhuis ontwikkeld. Het Cultuurhuis betreft de wijkbewoners intensief bij de activiteiten, en ontwikkelt samen met hen projecten. Het is uitgegroeid van een jongerencultuurhuis tot een wijkcultuurhuis. De doelgroep jongeren blijft echter belangrijk in het toekomstige beleid en de visie, en dat is ook terug te zien in de diverse projecten en activiteiten.

Ten slotte fungeren de culturele takken van dienst – Stadsschouwburg, Centraal Museum en Muziekcentrum Vredenburg – vanouds als sterke pijlers van het culturele beleid. Zonder een vooraanstaande schouwburg geen gunstig theaterklimaat, zonder groot muziekpodium geen ruimte voor muzikmakers en ensembles en zonder prominent museum geen vruchtbare omgeving voor de beeldende kunst.



Overzicht instellingen Cultuurnota 2013-2016

Kortom: met de Cultuurvisie 2012-2022 Open Ruimte als leidraad hebben we een krachtige en gedifferentieerde cultuurnota 2013-2016 kunnen bewerkstelligen.

♦ *De stad als podium*

Belangrijkste thema's binnen deze beleidslijn zijn Kunst in de openbare ruimte en de diverse presentatieplekken in de stad.

Sinds de oprichting van het Fonds Stadsverfraaiing en de start van de '1,5%-regeling' voor beeldende kunst bij ver- en nieuwbouwprojecten hebben we in ruim zestig jaar tijd een omvangrijke en kwalitatief hoogstaande collectie kunstwerken op straat en in gebouwen opgebouwd. Deze collectie herbergt ruim 400 bijzondere kunstwerken, zowel in de binnenstad als ook in de wijken, waar Utrecht met recht trots op is. Beeldende kunst in de openbare ruimte behoort tot de meest laagdrempelige en toegankelijke cultuuruitingen van de stad. Bij de realisering van nieuwe kunstwerken worden buurtbewoners of (toekomstige) gebruikers van een pand of locatie actief en op diverse manieren betrokken. In 2013 brengen wij een overzichtspublicatie van deze collectie uit. Daarnaast presenteerden wij in het najaar van 2012 het nieuwe beleidsplan 2013–2016 voor het Fonds Stadsverfraaiing. Hierbij staan de thema's samenwerking, de stad als publiek domein, participatie en educatie centraal.

Daarnaast is 'de stad als podium' terug te zien in de diverse podia, musea, wijkcultuurhuizen en festivals die in de Cultuurnota 2013–2016 zijn opgenomen. En we blijven volgens onze meerjarige investeringsplanning inzetten op goed geoutilleerde culturele accommodaties. Geplande investeringen in bijvoorbeeld het Castellum Hoge Woerd, Cultuurhuis Cereol, Stadsschouwburg Utrecht, Bibliotheek/Artplex en het Centraal Museum zijn in ontwikkeling en uitvoering. Een deel van deze voorzieningen hebben een stedelijke uitstraling, anderen hebben (mede) een functie die sterk gericht is op de omringende wijk.



Ontwerp Castellum Hoge Woerd
Architectuurstudio Skets



Ontwerp Cereol

Naast de geplande investeringen proberen we waar mogelijk flexibel en proactief om te gaan met ontwikkelingen in en initiatieven van het veld. Hierbij werken we samen met de Utrechtse Vastgoed Organisatie, Stichting Werkruimten Kunstenaars en/of Stichting Sophia. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe invulling van de culturele accommodatie aan de Plompetorengracht. Nadat duidelijk werd dat het CBKU zou ophouden te bestaan hebben we samen met stichting Kapitaal hiervoor een nieuwe invulling ontwikkeld. Ten slotte wordt ons beleid op het gebied van werkruimten en ateliers grotendeels uitgevoerd door Stichting Werkruimten Kunstenaars en Stichting Sophia.

♦ *De stad als creatieve ruimte*

Naast de ondersteuning van diverse creatieve makers in de Cultuurnota 2013–2016 en zo'n 120 amateurkunstverenigingen door middel van de 'Basissubsidie Amateurkunst', richten we ons bij deze beleidslijn op de gebieds(her)ontwikkeling van culturele hotspots. De ontwikkeling van deze transitiegebieden vormde een belangrijk thema in het Bidbook. Nu we geen Culturele Hoofdstad

worden valt de extra impuls die we in het bidbook voor ogen hadden weg. In de cultuurnota 2013–2016 zijn initiatieven in de transitiegebieden Leidsche Rijn en Rotsoord opgenomen, maar de overige projecten in deze en andere transitiegebieden – met name Cartesius – zullen niet op de sterkte zoals in het bidbook werd geschetst kunnen worden uitgevoerd. Uitzondering hierop vormt het Stationsgebied, waar wij het programma Kunst in het Stationsgebied (KuS) ontwikkelen. Eerste hoogtepunt van dit kunstprogramma is de manifestatie ‘Call of the Mall’ in 2013.

♦ *De stad als leeromgeving*

Binnen de beleidslijn 'de stad als leeromgeving' vormt cultuureducatie een belangrijke component. Naast de instellingen in de Cultuurnota 2013–2016 met een educatieve component zullen wij samen met het Fonds Cultuurparticipatie uitvoering geven aan het programma "Cultuureducatie met Kwaliteit", waarbij we de rijksbijdrage matchen. De focus ligt op het ontwikkelen en uitvoeren van de leerlijn 'creatief vermogen' in samenwerking met culturele instellingen en het onderwijs. Daarnaast werken we samen met team onderwijs aan een transitie van het cultuureducatiebestel, waarbij scholen worden gestimuleerd om meer regie op het gebied van cultuureducatie te nemen en cultuureducatie meer vraaggericht zal worden vormgegeven. Met de G9 en de Minister van OCW en Staatssecretaris Onderwijs onderteken wij een convenant tussen over cultuureducatie, waarin zowel de steden als de Rijksoverheid het belang hiervan en een gezamenlijke verantwoordelijkheid hierin onderschrijven. Maar 'de stad als leeromgeving' is breder dan cultuureducatie. Het gaat ook om thema's als professionalisering, vertegenwoordiging en verbinding van het culturele veld. We denken hier een bijdrage aan te kunnen leveren door het stimuleren van cultureel ondernemerschap, hier komen we in hoofdstuk 3 op terug. Het culturele veld heeft hierin ook een eigen verantwoordelijkheid, waarbij de drie grootste instellingen, Stadsschouwburg Utrecht, Centraal Museum en straks TivoliVredenburg een voortrekkersrol op zich nemen. Zoals de Commissie Cultuurnota 2013–2016 in de algemene beschouwingen formuleerde:

“De commissie zou het toejuichen wanneer instellingen als Centraal Museum, Stadsschouwburg Utrecht en het Muziekpaleis samen met de geprioriteerde instellingen verantwoordelijkheid dragen voor samenhang in het culturele aanbod van de stad.”

(p.11 Advies Commissie Cultuurnota 2013–2016)

Met de verzelfstandiging van de Stadsschouwburg en het Centraal Museum en straks de overgang van Muziekcentrum Vredenburg naar TivoliVredenburg valt het inhoudelijke en zakelijke beleid van die instellingen buiten het gemeentelijke beheer en verantwoordelijkheid, waarmee wij verwachten dat meer recht kan worden gedaan aan de betekenis van deze grotere organisaties in de keten van culturele instellingen.

3. Accenten

In voorgaande paragrafen hebben wij uiteen gezet hoe we uitvoering geven aan de Cultuurvisie 2012–2022. De stip op de horizon uit deze visie, Culturele Hoofdstad, is weggefallen. Daarom denken we na over de mogelijkheden om nieuwe ijkpunten te formuleren en accenten te plaatsen, binnen het bestaande beleid. Daarbij nemen we de opmerkingen van de jury over ons bidbook ter harte. Hieronder zetten wij uiteen welke kansen en mogelijkheden we hiertoe zien. De opsomming is rijp en groen door elkaar: sommige onderwerpen bevinden zich in de fase van ideevorming, andere bestaan uit ontwikkelingen die eerder al in gang zijn gezet.

♦ *Vernieuwing en talent*

In een periode waarin het budget onder druk staat en bestaande en gewaardeerde voorzieningen het hoofd boven water moeten houden lopen we het gevaar dat juist nieuwe initiatieven en jong talent in het gedrang raken. Daarom hebben wij er waarde aan gehecht om, complementair aan de meerjarige subsidiering in de cultuurnota, een hernieuwde subsidieregeling voor projecten te ontwikkelen. De integrale afweging van de Cultuurnota 2013–2016 wordt doorgezet in deze nieuwe regeling. De oude indeling naar verschillende kunstdisciplines werd losgelaten, de budgetten ontschot, en er werd één nieuwe regeling voor projectsubsidies ontworpen. De regeling kent twee uitvoeringsprocedures: een ‘normale procedure’, met een standaard doorlooptijd voor eenmalige subsidies, en een ‘verkorte procedure’ met een snelle doorlooptijd voor relatief kleine subsidieaanvragen. Met deze regeling willen wij innovatieve, eenmalige projecten van talentvolle makers ondersteunen. Wij hopen hiermee de door de bidbook-jury gemiste verrassing en vernieuwing in ruimere mate op te halen uit de stad. Sinds de start van de nieuwe regeling per 1 januari 2013 hebben we veel aanvragen op een verscheidenheid aan disciplines voor met name de verkorte procedure ontvangen. De regeling wordt gedurende het jaar samen met de adviescommissieleden en het veld gemonitord en geëvalueerd. Daarnaast willen wij in overleg met onder meer het bestuur van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht onderzoeken of we een aanmoedigingsprijs kunnen instellen voor jong talent, en daaraan een traject verbinden waarin de winnaar wordt gekoppeld aan een professionele instelling/maker in de stad. In aanvulling op de projectsubsidiering is dit een maatregel waarmee wij hopen nieuw talent te ontdekken, te kunnen behouden voor de stad en excellentie te ondersteunen en bevorderen. In overleg met betrokken organisaties zullen wij hiervoor een voorstel formuleren.

♦ *Verbinding culturele, ruimtelijke en economische ontwikkeling*

Een van de thema's van het bidbook voor Culturele Hoofdstad was de ontwikkeling van transitiegebieden die zowel uit een oogpunt van stedelijke als culturele ontwikkeling interessant zijn. Duidelijk is dat gerichte gebiedsontwikkeling veelomvattend is en aanzienlijk budget vraagt uit grondexploitatie en/of andere specifieke budgetten. De financiën van de gemeente staan onder druk, zeker ook op dit punt. De urgentie is echter niet verdwenen. Dit wordt ook onderschreven in het "Manifest voor de open ruimte" van het Utrechts Verbond, een gezamenlijk initiatief van verschillende cultuurmakers. In het manifest wordt de gemeente opgeroepen om de facilitering van de creatieve sector te verbeteren, zowel inhoudelijk als op het gebied van (werk)ruimte en vergunningen. Wij streven naar een stevige verbinding tussen cultuur en het programma ruimtelijke en economische ontwikkeling. Creativiteit is hierbij het uitgangspunt. Dit betekent dat we waar mogelijk de culturele en creatieve sector in samenhang willen faciliteren en ondersteunen, waarbij de grens tussen cultuur en commercie kan vervagen. Hierbij ligt de focus primair op de transitiegebieden Stationsgebied, Leidsche Rijn, Cartesius en Rotsoord als deel van Zuid. Daarbij onderzoeken we ook de mogelijkheden om op specifieke locaties de bewegingsvrijheid voor creatieven te vergroten.

♦ *Culturele manifestaties*

Ontegenzeggelijk mist de stad de grootse stip van Culturele Hoofdstad aan de horizon. Een culturele programmering op weg naar 2018 zoals voorgesteld in het bidbook en de manifestatie in dat jaar zijn zonder de financiële middelen uit het bidbook niet haalbaar. Maar wij hechten zeer aan alternatieve

ijkpunten die perspectief en stimulans bieden voor de stedelijke cultuur. Binnen het financiële kader en met gerichte werving van sponsorgeld en bijdragen van derden streven wij ernaar om aansprekende evenementen en projecten te realiseren die de route van de Cultuurvisie 2012–2022 markeren. Sommige projecten zijn in voorbereiding, andere in bewerking of onderzoek.

Eerstvolgende is dan Call of the Mall, het bijzondere beeldende kunst project in de openbare ruimte van het Stationsgebied in de jaren 2013 en 2014, dat onderdeel is van het doorlopende project KuS (Kunst in het Stationsgebied). Bij de transitie van dit gebied is het herontwerpen van de openbare ruimte een belangrijke taak. Juist de kwaliteit van de openbare ruimte zal in hoge mate bepalen of het Stationsgebied in de toekomst als een bijzonder en aantrekkelijk deel van Utrecht wordt ervaren. Kunst in de openbare ruimte kan hierbij een essentiële rol spelen.

Call of the Mall is een tentoonstelling in Hoog Catharijne en op Utrecht Centraal met 30 nieuwe werken van internationaal vermaarde kunstenaars. De kunsttentoonstelling vindt plaats op een van de drukste plekken van Nederland, waarvan een groot deel van het publiek normaal gesproken niet vaak in een museum of bij een kunsttentoonstelling komt. Het organiseren van een kunstmanifestatie op deze plek biedt de kans een groot en nieuw publiek te bereiken en betrekken. Een grote kunstmanifestatie in zo'n complex en drukbezocht gebied dat óók nog in verbouwing is, is een ongekend (inter)nationaal fenomeen. Call of the Mall is bij uitstek een project waarmee Utrecht zich profileert als podium met een artistiek hoogwaardige programmering en een brede participatie. Na de tentoonstelling blijven enkele (semi)permanente kunstwerken te zien in het Stationsgebied.

Daarnaast zien wij op verschillende gebieden kansen om krachten te bundelen en daarmee accenten te plaatsen. Bijvoorbeeld op het gebied van animatie: het Holland Animation Film Festival, producent il Luster en de Dutch Game Garden hebben de handen ineengeslagen om een plan te formuleren voor een animatielab. De initiatiefnemers willen van het lab dé Nederlandse locatie voor animatie vormen, een plek waar de technische kennis over animatie samenkomt en iedereen die er op professioneel gebied mee te maken heeft elkaar kan ontmoeten. Daarnaast onderzoekt het Nederlands Film Festival de mogelijkheden om gezamenlijk met onder meer de HkU en Dutch Game Garden de krachten te bundelen in een evenement rond beeldcultuur en gezamenlijk een platform te vormen voor talentontwikkeling, onderwijs en onderzoek waar de partners het hele jaar door samen aan werken. Op het gebied van muziek bekijken wij de mogelijkheid om verschillende muziekactiviteiten die in de zomer plaatsvinden te bundelen in een krachtig, promotioneel cluster, onder de werktitel 'de Utrechtse Muziekszomer'. Hierin passen bijvoorbeeld het jaarlijks Kamermuziekfestival van Janine Jansen dat naar de zomer verhuist, maar ook eenmalige evenementen zoals het Europese Brassbandkampioenschap dat definitief in 2018 in Utrecht wordt gehouden, de mogelijke reprise van het succesvolle Europa Cantat en de kandidaatstelling voor het omvangrijke wereldkampioenschap Koren in 2020. Met bundeling van krachten in een cluster is de uitstraling in termen van promotie en publieksbereik groter.

Tenslotte zien wij kansen in gebeurtenissen als de opening van TivoliVredenburg in 2014, de zestigste verjaardag van Nijntje in 2015, 100 jaar Koninklijke Jaarbeurs in 2017, en 900 jaar stadsrechten in 2022 om enkele *highlights* op het cultuurbeleid te plaatsen. Hetzelfde geldt voor de ambities van de provincie op bijvoorbeeld het gebied van festivals/evenementen, erfgoed, de Hollandse waterlinie, de limes en de ontwikkeling van vliegbasis Soesterberg.

♦ *Cultuurpromotie en internationalisering*

Wij blijven inzetten op Utrecht als aantrekkelijke cultuurstad op zowel lokaal, nationaal als internationaal niveau. Na nominatie zou de opmaat naar en manifestatie van Culturele Hoofdstad worden uitgevoerd door een stichting die mede een rol op het gebied van cultuurpromotie en internationalisering zou hebben. Nu we ons niet hebben genomineerd betekent dit een temporisering van het beleid op dit gebied. Ook hier bekijken we de mogelijkheden om krachten te bundelen. Wij streven ernaar om met de huidige inzet van middelen tot een doelmatige verbinding te komen van instellingen die zich met cultuurpromotie en toeristische promotie bezighouden. Doel is om de

cultuurpromotie nog verder te ontwikkelen om het meest effectieve bereik te bewerkstelligen en de stad en haar culturele aanbod in ruime zin goed over het voetlicht te krijgen. In dit streven is tevens de taakverdeling tussen de gemeente en de betrokken organisatie(s) een nadrukkelijk punt van aandacht. Ook langs die lijn kunnen voorwaarden voor cultureel ondernemerschap worden geschapen en verruimd.

Utrecht heeft een interessant aanbod om cultuurtoerisme te stimuleren. Uit cijfers van Toerisme Utrecht blijkt dat na uitgaan en recreatief winkelen het cultuurbezoek de derde grootste reden is van een dagtocht naar Utrecht. Culturele manifestaties en festivals zijn hierbij een grote trekker. In 2011 ontvingen de gezamenlijke Utrechtse festivals meer dan 440.000 bezoekers in de stad. Met hun programmering in het buitenland kunnen hier nog eens bijna 130.000 bezoekers bij worden opgeteld. Hiermee leveren de festivals een belangrijke bijdrage aan zowel de promotie van cultuurbezoek in Utrecht als de promotie van onze stad in het buitenland.

Een groot deel van de culturele instellingen die wij ondersteunen kennen in meer of mindere mate een internationaal karakter. Het kan zijn dat activiteiten een internationaal publiek trekken, dat de programmering een internationaal karakter heeft en/of dat er wordt opgetreden in het buitenland. De Utrechtse musea bijvoorbeeld trekken samen op om het (inter)nationale cultuurtoerisme te bevorderen en het Rietveld Schröderhuis is het enige werelderfgoed van de stad.

De verschillende festivals organiseerden in 2011 172 voorstellingen/producties in het buitenland, waarbij alleen al in Europa met 30 landen wordt samengewerkt. Ook verschillende makers, zoals Dries Verhoeven, het Filaal en het Utrecht String Quartet treden regelmatig in het buitenland op. Wij verwachten dat de beeldende kunst manifestatie Call of the Mall bezoekers uit stad, land en buitenland aantrekt. Aan een instelling als BAK is het opereren in een internationale context inherent verbonden. Wij onderzoeken daarom de mogelijkheid om deze activiteiten op een zodanige manier te verbinden en een netwerk te creëren dat met een lichte organisatie Utrecht zich internationaal als stad van kennis en cultuur kan profileren.

♦ *Ondernemerschap*

Wij willen actief cultureel ondernemerschap stimuleren. De marges in de exploitatie bij instellingen blijven smal en er is goede reden om in ondersteuning en in subsidievoorwaarden instellingen waar mogelijk ruimte te bieden om een verstandig – meerjarig – bedrijfsbeleid te voeren. Ondernemen vereist vanzelfsprekend in meerdere opzichten ruimte en vooral ook de mogelijkheid om verantwoord risico te nemen, kenmerkend voor vrijwel alle culturele bedrijven.

Op 13 februari jongstleden hebben wij een congres Cultureel Ondernemerschap georganiseerd dat door culturele organisaties, ondernemers, bedrijven en instellingen en door particulieren druk werd bezocht. Drie thema's stonden centraal: 'financiering- en verdienmodellen', 'marketing en publieksbereik' en 'ondernemerschap en controle'. Doel van de dag was om met diverse partijen alternatieve en innovatieve mogelijkheden te verkennen met betrekking tot strategie, financiering, taakverdeling en verantwoordelijkheid.

Het congres werd door de bezoekers in het algemeen zeer gewaardeerd en de diverse bijdragen waren waardevol voor informatie en uitwisseling. Het is bijna vanzelfsprekend dat in de complexe materie pasklare oplossingen niet zo konden worden aangereikt. Naast de specifieke kwaliteiten van culturele aanbieders en makers is het ook van belang dat cultuur niet alleen uit een oogpunt van beleid maar ook in praktisch functioneren samenhang vertoont. In samenwerking en uitwisseling kunnen instellingen en culturele ondernemers op basis van *best practice* en valkuilen van elkaar leren. Daar ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid en veld.



Conferentie cultureel ondernemerschap 13 februari 2013

In de financieringsbehoefte van organisaties gaat het grofweg om twee categorieën: de financiering van exploitatie en de financiering van investeringen (veelal vastgoed en inrichting).

De exploitatie wordt over het algemeen gedekt door eigen inkomsten en ontvangen subsidie. Subsidie wordt verleend zowel op basis van de maatschappelijk gewenste activiteit als van de aangetoonde financiële behoefte. Voor onze instellingen is het van belang dat zij slagvaardig kunnen opereren en dat zij een gecalculeerd risico aan kunnen gaan zonder dat meteen de continuïteit in gevaar komt. Daarom hanteren wij 15% van de inkomsten als norm voor de toegestane algemene bedrijfsreserve. Binnen deze norm kan een positief exploitatieresultaat vrijelijk worden toegevoegd aan de bedrijfsreserve.

Daarnaast is het voor instellingen ook mogelijk – en wij stimuleren die optie actief – om een meerjarig financieringsbeleid te voeren met ruimere mogelijkheden. Met onze toestemming kunnen bestemmingsreserves worden gevormd met een benoemd doel en een afgesproken schema van besteding van die reserve. In de beleidspraktijk is daarvan al enige malen gebruikt gemaakt met de instelling van bijvoorbeeld een productiereserve, onderhoudsreserve of reorganisatievoorziening.

Op het gebied van de financiering van investeringen hebben we in de afgelopen twee decennia vooral ervaring opgedaan met de investeringen in werkruimten en complexen door Stichting Werkruimten Kunstenaars, die alle bancair zijn gefinancierd met vastgoed als onderpand. Bij deze investeringen heeft de gemeente een investeringssubsidie gegeven om de onrendabele top – dat deel van de investering dat niet terugverdiend wordt met de geïnde huur – te verlagen en zodoende betaalbare huren te bewerkstelligen. Dit is een algemene methodiek in gemeentelijk vastgoed voor maatschappelijke functies. Financiering gebeurt vanwege de bestemming in eigen vastgoed via krediet uit het algemene Leningfonds. Verreweg de meeste instellingen bezitten echter geen vastgoed en huren de accommodatie. Hun vermogensbehoefte in de investerings sfeer zit vooral in de sfeer van voorzieningen en installaties met een behoorlijke gebruiksduur en afschrijvingstermijn. Het gaat in onze verkenning met name om vragen waarbij de culturele ondernemer met een aannemelijk gemaakte terugverdien capaciteit armslag voor het ondernemerschap vraagt.

In het jaarlijkse begrotingsoverleg met ruim vijftig meerjarig gesubsidieerde culturele instellingen hebben wij de vraag gesteld of er behoefte bestaat aan een vorm van financiering gebaseerd op het revolving fund principe. De reacties hierop waren voornamelijk over het algemeen terughoudend: buiten de sfeer van vastgoed schatten de instellingen hun inwendig vermogen in exploitatie te laag om daarmee een risicovolle lening aan te gaan. Tijdens het congres over cultureel ondernemerschap werden echter wel enkele suggesties gedaan om ook in de sfeer van exploitatie naar mogelijkheden van financiering via een revolving fund te kijken. Bijvoorbeeld voor de aanstelling van een marketingmedewerker of een sponsorwerver waarbij de instelling mikt op het geheel of deels terugverdienen van de gemaakte kosten.

In overleg met de provincie en met de stichting Cultuur-Ondernemen willen wij mogelijkheden bezien of en hoe wij ruimte kunnen bieden voor bijzondere aspecten van exploitatiefinanciering met behulp van een revolverend fonds. In de afgelopen twee jaar is in diverse fora veel gesproken over zo'n fonds en de kansrijke aspecten daarvan in een periode waarin overheden en fondsen terugtreden of daartoe overwegen, maar van een *best practice* die zomaar op de Utrechtse situatie is over te zetten is nog geen sprake. In april 2013 is de lancering van de 'Amsterdamse cultuurlening' te noemen waarbij het Amsterdamse Fonds voor de Kunst (AFK), Cultuur-Ondernemen en de Triodosbank zijn betrokken.¹ De eerste indruk is – maar de lancering is nog recent – dat er nog geen vraag is gebleken naar de leningfaciliteit. Voor de Utrechtse situatie zullen wij onderzoeken of er met het oog op de Amsterdamse praktijk verbinding kan worden gelegd met Economische Zaken omdat het in aanzienlijke mate ook gaat om creatieve en commerciële bedrijvigheid.

¹ In opdracht van het AFK zorgt stichting Cultuur-Ondernemen voor de beoordeling, verstrekking en afwikkeling van kredieten tot maximaal € 10.000 per aanvraag (bv. voor kleine voorzieningen, instrumenten en apparatuur), tegen een redelijk rentetarief.. Het AFK heeft daarvoor eenmalig een kapitaal in depot bij Cultuur-Ondernemen gestort. Wanneer de leningbehoefte boven de € 10.000 uitgaat, verstrekt de Triodosbank krediet tegen markttrente. Daarbij is een combifinanciering mogelijk en is in feite bijdrage van het AFK een vorm van borg voor de Triodosbank. De Amsterdamse cultuurlening voorziet niet in een eventuele behoefte aan vastgoedfinanciering.

4. Budgettair kader

Het belang dat opeenvolgende colleges aan een goed cultureel klimaat hebben gehecht en waaraan wij in ons collegeprogramma een vervolg hebben gegeven, heeft de stad Utrecht in het Nederlandse cultuurbestel een prominente positie bezorgd als stad van makers en publiek, van ontmoeting en participatie, van kennis en cultuur in brede zin. We merken echter de onmiskenbare teruggang in bijdragen van de andere overheden voor de net begonnen Cultuurnotaperiode 2013–2016. Maar het is onjuist om de situatie en het culturele perspectief alleen maar uit een oogpunt van de financiële terugval te zien. In de culturele sector gaat nog wel degelijk een aanzienlijk bedrag om en daarvoor wordt met een creatieve aanpak en met cultureel ondernemerschap ook in deze periode een kunstaanbod gepresenteerd dat er mag zijn.

Somberheid is wat ons betreft daarom niet aan de orde; maar een gepaste zorg over de toekomst en over de borging van noodzakelijke voorzieningen is op zijn plaats. Zoals voor de gewone consument geldt ook in de culturele sector dat in het totale budget de vaste lasten doorlopen en dat daardoor in de 'vrij besteedbare' ruimte de teruggang zich extra laat voelen. Zo werkt het in de huishouding van vrijwel alle culturele organisaties en ook in de bekostiging van het gehele culturele bestel.

Daarnaast hebben wij in de Voorjaarsnota 2013 duidelijk gemaakt dat de financiële problematiek in de gemeentebegroting omvangrijker is dan vorig jaar gedacht. De heroverwegingsoperatie met het doel om tot een sluitende gemeentebegroting te komen gaat niet aan de culturele sector voorbij. Wij streven ernaar om zo veel als mogelijk vast te houden aan de uitgangspunten van de Cultuurvisie 2012–2022, en de meerjarige verplichtingen die we zijn aangegaan voor de Cultuurnotaperiode 2013–2016 in afstemming met rijk, fondsen en provincie. Heroverweging moet plaatsvinden binnen het financiële kader dat haalbaar en houdbaar is, maar Utrecht verdient en heeft alle kans om de prominente stad van kennis en cultuur te blijven die met een bewust plan zo zorgvuldig is opgebouwd.

Om binnen vereiste financiële kaders te blijven stellen wij voor om de drie grote cultuurinstellingen Stadsschouwburg, Centraal Museum en TivoliVredenburg vanaf 2017 te korten met 0,2 mln euro per instelling. Met deze maatregel blijft de cruciale rol van deze instellingen in de culturele infrastructuur op een verantwoorde wijze behouden.

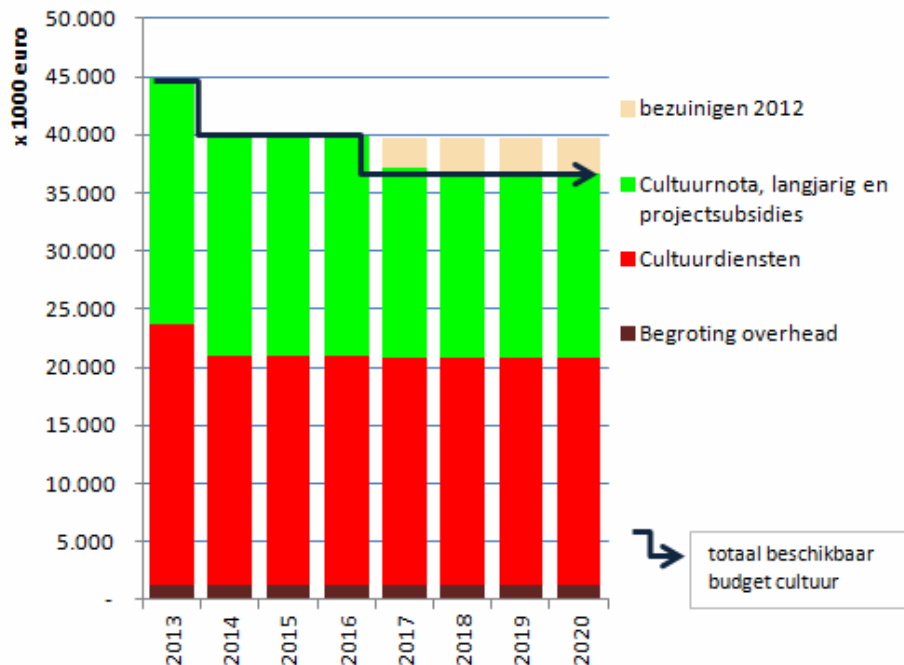
Daarnaast overwegen wij op voorhand om met ingang van de Cultuurnotaperiode 2017–2020 het subsidie voor het intercultureel centrum Rasa te beëindigen. Per saldo wordt met uitvoering van deze maatregel structureel een bedrag bezuinigd van 0,5 mln euro en blijft vervolgens structureel een budget over van 0,23 mln om in te zetten voor interculturele c.q. diversiteitsprogrammering. In zo'n scenario kan het aanbod niet in dezelfde omvang worden geprogrammeerd, maar in overleg met podia kan een constructieve vorm worden gevonden om het specifieke segment te behouden. Of en op welke wijze de functie van Rasa kan worden voortgezet is onderdeel van de besluitvorming over de Cultuurnotaperiode 2017–2020 waarvoor in de afloop van tijdelijke financiering de gemeentelijke inzet voor het convenant in 2017 terugvalt met 2,5 mln euro. In meerdering daarop komt nog de taakstelling Rasa van 0,5 mln euro die in het brede kader dient te worden opgelost. In dat perspectief dient toch al financieel en inhoudelijk een fundamenteel nieuwe balans te worden gevonden voor het nieuw te sluiten cultuurconvenant na 2016.

In het recent ondertekende cultuurconvenant is de gemeentelijke inzet op jaarbasis bijna 4 mln euro. Hiertegenover draagt het rijk 2,8 mln euro bij, de provincie 0,7 mln euro en de diverse rijksfondsen 3,2 mln euro.

Het budget voor internationalisering binnen de cultuurbegroting stellen wij met structureel 0,15 mln euro vanaf 2014 naar beneden bij. Wij geloven dat met deze gematigde korting nog voldoende ruimte over is voor cultuurbeleid met internationale uitstraling, juist ook in verbinding met promotie en toerisme.

Tenslotte willen wij de start van het geplande Cultuurforum in het centrum Leidsche Rijn een jaar doorschuiven van 2016 naar 2017. Hierdoor wordt in 2016 een bedrag van € 8 mln incidenteel bespaard.

Wanneer wij vooruitblikken naar de volgende bestuursperiode is zoals opgemerkt een belangrijk punt van zorg de aflopende financiering van het cultuurconvenant met rijk, fondsen en provincie. In 2017, middenin de volgende raadsperiode, valt dekking weg voor een bedrag van € 3 mln.² Deze terugval is vooral ook zorgelijk in het licht van de balans tussen vaste en flexibele ruimte.



Terug naar een budget van € 37 mln zou voor de culturele sector in 2017 een stap van meer dan tien jaar terug in de tijd betekenen, terwijl de bevolking in de overeenkomende periode met 20% is gegroeid. Het is duidelijk, de maatschappelijke omstandigheden zijn ingrijpend gewijzigd en keuzes moeten worden gemaakt. Wij signaleren hier dit relevante punt van zorg en onderstrepen het belang dat in elke cultuurnotaperiode opnieuw ruimte wordt geboden voor een balans tussen enerzijds instellingen met een staat van dienst en anderzijds jonge en vernieuwende toetreders. Uiteraard is het culturele aanbod niet enkel afhankelijk van subsidies en is het alleen maar verheugend dat culturele ondernemers andere vormen vinden om hun activiteiten te ontplooiën. Maar het behoeft geen betoog dat de financiële inzet van de gemeente een belangrijke voorwaarde is voor kwaliteit, vernieuwing, verscheidenheid en continuïteit van de culturele infrastructuur in termen van productie en programmering.

5. Een nieuwe periode voor ons

De afweging en beslissing over prioriteiten op de lange termijn horen in de volgende periode bij een volgende gemeenteraad. Daarbij kunnen uiteraard in het cultuurbeleid andere accenten worden gelegd en budgetmutaties van enige omvang aan de orde zijn. Maar ondanks de nodige punten van zorg zien wij, zoals in hoofdstuk 3 uiteengezet, wel degelijk kansen en ontwikkelingen voor de culturele sector:

² Samengesteld uit een bedrag van € 2 mln voor het cultuurconvenant, € 0,5 mln taakstelling Rasa en daarnaast een gefaseerd bedrag van € 0,5 mln op jaarbasis dat voortkomt uit de cultuurimpuls waarover in de Voorjaarsnota 2012 is besloten. Dit laatste budget is beschikbaar gekomen ter compensatie van de 'halvering nieuw beleid collegeprogramma'.

1. Wij houden vast aan de belangrijkste uitgangspunten in de Cultuurvisie 2012–2022 met als thema's de stad als podium (waarin ook de wijken aandacht hebben), als creatieve ruimte (met focus op gebiedsontwikkeling en spraakmakende projecten in die gebieden) en als leeromgeving (met prioriteit voor cultuureducatie en ook voor cultuurparticipatie in ruimere zin).
2. Wij willen lering trekken uit de kanttekeningen en het oordeel van de Europese jury over het bidboek voor Culturele Hoofdstad. Met de kernwoorden 'vernieuwing', 'verrassing' en 'verruiming' in gedachten stimuleren wij de mogelijkheden om daaraan invulling te geven.
3. Wij vieren de Vrede van Utrecht in 2013 als bijzondere manifestatie met een eigen betekenis en uitstraling.
4. Met de nieuwe regeling voor projectsubsidies (met een normale en verkorte procedure) en het instellen van een aanmoedigingsprijs voor jong talent instellen wij in het bijzonder innovatieve initiatieven en projecten van talentvolle makers ondersteunen.
5. Versterkt door de beperkte financiën streven wij ernaar om culturele initiatieven en projecten zoveel als mogelijk aan te laten sluiten bij het programma ruimtelijke en economische ontwikkeling.
6. Wij streven ernaar om met de huidige inzet van middelen tot een doelmatige bundeling (samenwerking en/of fusie) te komen van de instellingen die zich met cultuurpromotie c.q. toeristische promotie bezighouden.
7. Wij nemen het internationale beleid in de cultuursector in heroverweging. Wij achten ook op dit terrein een bundeling van krachten en initiatieven gewenst, en willen aansluiten bij activiteiten en contacten van culturele instellingen die verbinding hebben of zoeken met buitenlandse partners.
8. Wij onderzoeken in nauw overleg met de provincie, de stichting Cultuur–Ondernemen en culturele organisaties zelf op basis van *best practice* de mogelijkheden om cultureel ondernemerschap te ondersteunen en te faciliteren. Een pasklare oplossing blijkt daarbij met name op het punt van financiering niet voorhanden, maar facilitering heeft uiteraard ruimere betekenis dan enkel de financiële ondersteuning.
9. Wij stimuleren een verstandig reservebeleid bij culturele instellingen. Daarbij kunnen boven de grens van 15% van de omzet voor de omvang van de algemene bedrijfsreserve ook specifiek bestemmingsreserves worden gevormd met een afspraak over meerjarige besteding.
10. Wij streven naar een verbinding tussen culturele, ruimtelijke en economische ontwikkeling. Daarbij onderzoeken we ook de mogelijkheden om op specifieke locaties de bewegingsvrijheid voor creatieven te vergroten.
11. Het verlies van Culturele Hoofdstad maakt in zekere zin ruimte vrij om nieuwe accenten op het cultuurbeleid te plaatsen. Hierbij denken we in het bijzonder aan een bundeling van krachten in een meerjarig traject met bijzondere manifestaties in diverse sectoren van de kunst. Eén van de opties vinden we in de muziek met een serie van uitvoeringen/manifestaties van wisselende grootte met de voorlopige werktitel 'de Utrechtse muziekszomer'.

Bijlage 1: juryrapport over bidbook Utrecht

Selectie uit "Pre-selection report. Nomination of the European Capital of Culture 2018 in the Netherlands Amsterdam. 29–30 November 2012" over bidbook Utrecht, pag. 5–6.

Utrecht

The delegation that presented the Utrecht bid was composed of members representing the political sphere, the artistic sector, the University and the business sector. The presentation reinforced Utrecht's preparedness to present itself as a European Capital of Culture that would create the "city of the next generation" based on culture as a driver of urban renewal.

The central motto of Utrecht 2018 is 'Trust the future, Create your city' which translates into the view of the city as a 'Trust Factory', a workshop for building trust and confidence in the city and in Europe. This motto is broken down in three central thematic lines: 'Habitat: Experiencing the strength of the city', 'Crossroads: Exploring the strength of culture and knowledge' and 'Playground: Investing in the strength of Europe'. The key building blocks of each line are imagination, connection and the young generation.

These central themes surrounded the focal point of the proposed programme: the expo "Create your City". The expo is foreseen to be located in ten locations in Utrecht where developments of the growing city are most visible. The ten spots are anticipated to be places of research and ultimately, in 2018, stages for exhibitions, performances, manifestations and debates. In 2018, the city would present itself as a human environment in transition, a learning environment and an international meeting place for culture and knowledge. The main venues of Utrecht 2018 would be spread in a (relatively) small perimeter, enabling participants to visit several locations in one day. The bid however includes the province of Utrecht with its 26 municipalities.

The Utrecht approach to programming for the ECoC year is based on co-creation, co-production and co-financing. The bid book provides for a selection of project proposals that are presented in an understandable way and are well in line with the programme lines. The delegation claimed that a large number of citizens across all spheres and levels of society were involved in the creation of the provisional programme presented in the bid book.

Utrecht's proposed operating budget is 65,6 million Euros, of which 60,2% would be allocated to the programme, 19,4% to promotion and marketing and 20,4% to organisation and management. The main sources of funding would come from the city (17,5 mio € or 26,7%), an expected but not secured contribution from central government (15 mio € or 22,9%) and the province (10,6 mio € or 16,2%) while 22,9% would come from sponsorship and donations. According to the bidding document, the city and the province would contribute an additional amount of 26,5 million Euros from the annual culture budgets to Utrecht 2018 projects over the years and even more funding would be generated through co-financing from project partners.

The preparation of the Utrecht 2018 bid has so far been overseen by the Treaty of Utrecht foundation, which has also been assigned by the municipality and province of Utrecht to organise the celebration of the tercentenary of the Treaty of Utrecht in 2013. The European Capital of Culture project would be overseen by an independent non-profit organisation, the Utrecht 2018 Foundation, which would become operational from 2014 onwards and build on the experience gained during tercentenary celebrations.

The Panel's assessment

The Panel praised the freshness of the bid book, its optimistic view of the future and the social approach to culture the Utrecht 2018 bid intended to address.

The Panel feels that the Utrecht bid is well structured and clear and gives a good insight into the intended content of the ECoC programme. The project had a solid social and inclusive dimension with a strong involvement of the local population, the University and the business community.

With regard to the "European Dimension", the Utrecht bid repeatedly and correctly underlines that issues that are important for Utrecht are also important for Europe as a whole. However, when it comes to highlighting the cultural diversity of Europe, the Panel misses a sufficient number of project ideas

that would mirror this key requirement. Bringing common aspects of European cultures to the fore in the Utrecht bid mainly refers to three projects focusing on personalities of the (common) European history (Caravaggio, St. Martin and Pope Adrian 6).

Whereas the Utrecht 2018 approach to the "City and Citizens" dimension is only laid out very vaguely in the description thereof in the bid book, it transpires from other parts of the bid book and from the discussion with the delegation that citizens' participation and involvement have been part of the preparatory activities. Still, sustainability of the ECoC year as part of the long term cultural development of the city is poorly mirrored in the bid document as is the year's legacy in terms of know how transferred to the cultural sector. The panel also sensed a lack of passion and of urgency in the presentation.

Concerning the programme, the Panel missed an element of surprise and innovative project ideas reflecting the high degree of creativity present in the city according to the bid book. It felt there was a lack of artistic vision and the bid entailed too many conservative and established highlights. The overall feeling was that most activities included in the bid could be carried out without needing the ECoC title. Concerning management and organisation, the bid does not provide a clear picture of the management structure and of the number and functions of the creative and financial managers Utrecht 2018 is planning for. It remained quite vague how the "bird on your shoulder" principle Utrecht is intending to apply would be executed in practice.

The panel was pleased with the marketing and communication strategy with its focus on up-to-date ways and channels of communication, and the targeting of young people as well as those traditionally interested in culture.

In its overall assessment, the Panel felt that the city of Utrecht's application falls short of the "European Dimension" criterion, is very traditional and conventional in its cultural programme and lacks an exciting artistic vision.